

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

10 maiu st. v.

22 maiu st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

Nr. 19.

ANUL XXVIII.

1892.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Rolul diăcilor din Moldova in cultura Românilor din Bihor in secolul al XVII.

(Conferență ținută la 12 Martie a. c. in sala seminarului din Arad.)

II.

Nu am avut scopul, ca să fac studiu de filologie asupra acestor monumente vechi ale literaturii, ci ca să arat numai valoarea și însemnătatea lor pentru limbă și istorie.

Ca lucrări literare, după toate criteriile interne, cât și după indicațiunile externe, ele sânt fără îndoială produse intelectuale ale secolului XVII. Sânt monumente vii ale culturii și civilizațiunii Românilor din Bihor, in vécurile trecute, acolo in mijlocul pădurilor.

Insemnările sigure găsite pe aceste cărți dovedesc in deajuns acésta.

In *Liturgier* pe fôia 52, la sfêrsitul liturgiei lui Ioan gură-de-aur, se află insemnat:

«*Scris-am dascalul Vasilie Sturze mold. roj. 1609 Sept. 7.*»

Anul inse e greșit aci, căci pe fôia 86, unde se termină liturgia lui Vasilie cel mare, se citește astfel: «*Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze, mold. roj. 1699 sept. 9.*»

(Mold. roj. = moldovanul, anul nașcerii.) In subscriere «mold.» pretutindena e prescurtare din moldovanul,

se vede apriat din insemnarea dela finea liturgiei, fila 105, unde cuvântul intreg e scris așa: «*Scris-am aclastă svântă liturgie dascalul Va-*

silie Sturze, moldovanul, când au întunecat soarele, in luna lui septembrie, in 13 zile, să să știe.» Anul nu e pus, dar trebuie a se înțelege 1699.

Unde a trăit și scris dascalul Vasilie Sturze, acésta încă e arătat in circi insemnări, trei slavone și doue românești, in *Ciaslovul* scris de dânsul, precum la sfêr-

șitul glasurilor: «*Vasilie Sturze bad. mold. pisal. u selo Stracăș. roj. 1701. Aug. 10.*» In alt loc, la finea pascaliei: «*Pisal. dascalul Vasilie Sturze. bad. mold. roj. 1701 Oct. 1.*» Și la sfêrsitul rugăciunii de toate ăilele: «*Dascalul Vasilie Sturze. bad. mold. roj. 1701. Oct. 10. pis. u Stracăș.*» Care traduse, cu ajutorul unui cunoscător de limba slavonă,

ne dă cuprinsul celorlalte doue notițe românești: «*Scris-am eu dascalul, Vasilie Sturze, bad.* mold. când am șezut in sat in Stracăș. să să știe. roj. 1701. mja (luna) August. 16 din (ăile).*» (pag. 281). Și la sfêrsitul sinacsariului (fôia 346): «*Scris-am eu dascalul Vasilie Sturze, mold. când am șezut la Stracăș. roj. 1701. Aug. 22.*»

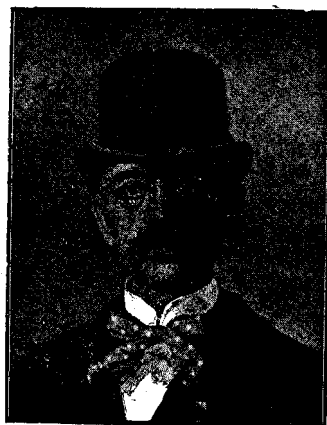
Probabil inse că *Ciaslovul*, propriu ăis, l'a scris in ultimul deceniu al secolului 17, pentru că pascalia incepe cu anul 1696.

Faptul, că in Bihorea întâlnim la finele vécului al XVII-lea și anume in satul Stracăș un dascal din Moldova, nu e singular.

La sfêrsitul slujbei patimilor in Joia mare, cuprinsă in manuscriptul celor «*Șapte taine*» găsim următórea insemnare prețioasă: «*Acésta strasnicu au scrisu diăacu din țară Muldovii: licuitoriu in Șumugiú: cându au fostu. anii Domnului 1717: Iulie 21.*» Pagubă că modestul scriitor nu-și pune numele.

șară Muldovii: licuitoriu in Șumugiú: cându au fostu. anii Domnului 1717: Iulie 21». Pagubă că modestul scriitor nu-și pune numele.

* Cuvântul prescurtat «bad.» după combinarea interpretului meu póte să însemneze: provință, ducat, ori principat.

VASILE ALECSANDRI.

șară Muldovii: licuitoriu in Șumugiú: cându au fostu. anii Domnului 1717: Iulie 21». Pagubă că modestul scriitor nu-și pune numele.

Stracășul și Șiumugiul sînt doue sătute românești în protopopiatul Orăzii-mari; cel dintîi lângă Ceica, spre mîedănópte, aședat pe un deal cu păduri mari, numărînd abia 300 locuitori. Celalalt, Șiumugiul, spre mîedănópte-resărit dela Orade, de asemenea situat pe deal cu păduri, numeră cam 800 locuitori. Maghiarii îi dîc în limba oficială Somogy-Uzsopa.

În aceste sate dar trăiau pe finele vîecului XVII și începutul celui al XVIII-lea doi dascalii (diăci) din Principatul Moldovei, traducînd, ori decopiînd cărți bisericești în limba română pentru trebuințele servițiului divin.

Un al treilea dascal îl găsim însemnat pe fôia 74 a *Strășnicului*, unde dîce: «*Am scrisu Pavel Rusu dascal, 1741. mîța Iulie 30 din (dîle)*». Și pe fôia 207: «*Pavel dascal, am svârșit 1741. luna lui August, în dua 18.*» Unde a trăit și scris acest dascal, n'am aflat. Un Ionașco *Rusul*, Vel Logofêt inse se află subcris într'un hrisov dela George Stefan Voda din 1656¹. Avem prin urmare temeiul a-l pune alătura cu dascalul Vasilie Sturze din Stracăș și cu nenumitul diăc din Șiumugi, originar din Moldova, care va fi trăit și el în ore-care sat din pregiurimea Orăzii-mari, pôte chiar în suburbiul Cotonavaroș.

Căți asemenea muncitori modesti și stăruitori, cari au tras primele brazde în ogorul cel întelenit al literaturii române, vor fi dispărut fără ca istoria să lase ceva pomenire de ei urmașilor!

Din documentele, ce am descoperit inse, se constată un lucru interesant pentru istoria culturii poporului român: *înriurirea și acțiunea Moldovenilor în dezvoltarea culturală a Românilor din Transilvania, anumit acelor din Bihor.*

Dascalii moldoveni aduc și respîndesc din țera lor cunoșcința de carte și scrisóre la frații lor de din coci de munți, încă și cărți bisericești, manuscripte vechi, cari ei le copiază aici, după trebuințe, pe sêma bisericilor. Cercetările filologilor vor dovedi într'u cât aceste manuscripte sînt originale din Principate, ori copii de pe textele mai vechi moldovenești ori muntenesești.

În cărțile bisericești scrise ori tipărite în Ardeal se pomenește în rugăciuni «marele Craiul nostru», frasă, care la dascalii moldoveni din Biharea, se pare a fi numai interpolată, căci după ea urmîeză în tot locul: «și bunii cinstitorii Domnii nostri—adeca Domnii Principatelor române. Iar în *Ciaslovul* scris de protopopul Pêtru în 1685 nici nu se face pomenire de «marele Craiul» ci numai de «dulce credincioși și de Dđeu fericiții și cinstiții Domnii nostri». De unde se pare a rezultă, că cartea acêsta nici nu s'a scris în Transilvania. În părerea acêsta ne întărește mai ales regula tipiconală, ce o găsim la fôia 15, în care se dîce: «*popa să-și ia cumănacul*», care invederat se repôrtă la preoții din Principate, căci cei din Ardeal și Ungaria n'au purtat, precum nu pôrtă nici astăzi, «cumănac» sêu camilaucă.

Relațiunile Moldovenilor cu Români de din coci de Carpați sînt vechi și continuă până tîrđfu. Mitropolitul Belgradului Ilie Oreste, care fu destituit în an. 1643 de cătră principele Rákoczy pentru că n'a voit să primescă dogmele calvine, eră moldovean de origine, crescut din copilărie în mănăstirea Putna². În biserica din Lazuri am găsit un antimis «*care s'a sfințit de Prea-sfințitul Mitropolit a totă Moldavia Kir Gavriil. 1761*». Dl Georgiu Haica din Arad îmi spunea dîlele trecute,

¹ T. Codrescu: Uricariul, III, pag. 279.

² E. Gobulinski: «Privire scurtă asupra istoriei bisericii române» Iași. 1879.

că pe la anii 1865, în comuna Seliște, pe Mureș, erau ómeni bîtrâni de 70—80 de ani, cari șcieau cetî și scie, pe cînd generațiunea tineră nu șciea. Și întrebînd de bîtrâni de unde șciu ei cartea? I-au dat acest respuns: «Ei dle, a fost în satul nostru un popă din Moldova, ierte-l Dđeu, acesta ne adună la casa sa și în biserică, unde ne învêță a cetî și scie românește».

Remîne acuma să ne lămurim asupra întrebării: Ce fel erau acei dascalii, veniți din Moldova și aședati prin satele românești din Bihor?

În acceptiunea modernă noțiunea de dascal ne dă pe cea de școlă, cu care stă în legătură strînsă. Dar în secolul al XVII-lea și până la mijlocul celui al XVIII-lea nu găsim nici măcar începuturi de școle la Români din coci de munți. În lipsa de școle, ca totuș să se dea ore-care instrucțiune tinerimei, mitropolitul Belgradului Sava Brancovici cu soborul cel mare ținut în an. 1675, luară între alte hotăriri și acêsta: «Iară pentru să să mai întărească pruncii, nefiind isculă unde să învețe, tot creștinul să-și ducă pruncii la beserică, și popa după ce va isprăvi slujba besericeii, să facă știre cum să se strîngă pruncii în beserică, să-i învețe cum este scris mai sus» (adeca Tatăl nostru, Credeul și 10 porunci.)¹

Pêtru Bod, preot calvinesc în comuna Ighiu din Transilvania, care a scris în anul 1764 *Istoria Românilor din Transilvania* în limba latină, operă netipărită, încă atestă lipsa de școle la Români din Ardeal în timpul seu, dîcînd: «Români n'au școli, și pentru aceea sînt fôrte puțini între ei, cari șciu cetî. Aceștia învêță în mănăstiri dela călugării sêu monachii români». Iar «*mănăstiri nu puține au Români*».²

Români așa dar, chiar în vîecurile cînd nu aveau școle în înțeles propriu, ei nu au fost cu deseveșire lipsiți de școlă. Biserica li-au fost școlă, preoții dascalii, cu tôte că epitetul de «dascal» se da propriamente cîntăreților bisericeii, care se numiau și «diăci» cum se mai numesc și astăzi în popor pe unele locuri.

Biserica română din cea mai depărtată anticitate a mers mîna în mîna cu școlă, căci de cînd există biserica la Români, totdeuna a existat și cîntarea bisericească, și împreună cu cîntarea și cîntăreții bisericeii au existat și anume școli de cîntări bisericești pentru propagarea și continuarea lor din generațiune în generațiune. Astfel de școle erau pe la mitropolii, episcopii și mănăstiri mai ales.

Din documente istorice aflăm, că în Galiția, cu introducerea uniunii în vîecul al XVI-lea, propaganda ieruitică desființînd acolo tôte școlele de cîntări bisericești, bisericile remaseră fără cîntăreți și nici nu mai aveau dela cine să învețe. De aceea creștinii dela Peremyș au trimis cățiva dascalii sêu diăci de ai lor în Moldova, ca să învețe cîntările bisericești. De acêstă lipsă suferiau și ortodocsii dela Liiov. Lipsa lor venind la auđul Domnului Moldovei Alesandru Lăpușeanul în anul 1558, el i-a îndemnat, ca să urmeze esemplul confrăților lór dela Peremyș și să trimită patru dascalii (diăci) ca să învețe cîntarea grecă și sêrbăscă (slavonă) în Moldova³.

Cumcă în țera Moldovei existau pe sfêrșitul vîecului al XVI-lea școle, în care, afară de cîntările bisericești, se învêță și puțină carte, avem document istoric

¹ Cipariu: Acte și Fragmente, pag. 148—49, apud M. Gaster: Chrestomatie română. București. 1891.

² Petrus Bod: «Brevis Valachorum Transilvaniam incolentium Historia» lib. I. Cap. IV. §. 1. et. lib. II. cap. I. §. 7.

³ Melchisedec: Memoriu despre cîntările bisericești. București. 1882.

un hrisov din an. 1743 dela Ioan Mavrocordat, in care se dice, că: «fiind Stefan Voda Tomşa copil mic și sărac, a învățat carte la școlă din Rădășeni».¹ Stefan Tomşa a domnit dela anul 1612.

Dorotei, episcopul Monemvasei, carele pe la finele vécului al XVI-lea a călătorit in România împreună cu patriarhul Ieremia al Constantinoplei, enumerând in *Sinopsul* său calitățile cele frumoase ale Domnului Moldovei Petru Șchiopul, dice într'altele: «El iubiă încă și cântăreții, și avea un iscusit *«dascal de cântări.»*²

Din raportul unui bărbat de stat adresat către regele Șvediei Gustav Adolf despre călătoria sa prin țera românească la Constantinople in anul 1632, aflăm că Leon Voda primindu-l la curtea sa l'a intimpinat cu musică și cântări. «Pre lângă principe, dice raportul, erau lăutari și un cor de musicanți, cari in limba românească cântau din gâtul plin *«cântece naționale.»*³

Archidiaconul Paul de Aleppo, descriind călătoria sa și a patriarhului Macarie prin țerile românești pe timpul lui Vasilie Lupul (1632—1654), se exprimă astfel despre cântarea bisericască in Moldova: «Cântarea fu *forte frumoasă*, din partea dréptă a corului rugăciunile se cântau in grecește și din partea stângă in *românește.*»⁴

Musica și cântarea bisericască in Principatele române ajunsesse dar la așa grad de perfecțiune in vécul al XVII-lea, încât puneau in mirare chiar pe învățații națiunilor străine. Școléle de cântări bisericéști din Moldova sânt cele dintei, in care s'au format cântăreții bisericilor, și in urmare cei dintei cărturari in popor, după preoți, in tóte țerile locuite de Români.

Cu școlă dela Trei-Ierarchi din Iași, înființată de Vasilie Lupul in 1642, se introduce o schimbare radicală in sistemul școlélor de cântări bisericéști. Intemeiată cu scopul de a respândi cunoșcința cărților bisericéști traduse in românește spre a paralisa lățirea dogmelor calvine între Români prin cărțile românești tipărite in Transilvania, școlă acésta fu in curénd răpită dela menirea ei prin grecisarea tot mai deplină a societății mai inalte.⁵ In epoca fanarioților sentimentul și demnitatea națională decăduse intru atâtă la clasa boerilor, încât (a. 1745) ei singuri cer prin adresă dela Domn, ca fiii de boer, cari nu vor învăța carte grecească, să nu potă ocupa funcțiuni in stat.⁶

Eră inse o clasă de cărturari români in popor, *diăcii*, cari nu se plecără nici decum curentului grecisător. Mulți dintre aceștia preferiră mai bucuros a-ș delasă patria și a trece la frații lor din Transilvania și Ungaria, unde serviră cauza românismului și a culturii naționale cu zel și devotament, ca in patria mamă.

*«Diăcii»*⁷, mai ales in secolul al XVII-lea, sânt pioni cei mai activi ai limbei române, dice dl V. A. Urechia. *Lor se datorește totă propășirea scrisorei românești.* Ei nu erau numai *caligrafi și concepști.* Umili și necunoscuți soldați ai triumfului limbei române, ei merită mențiunea istoricului literaturii naționale! Înșirarea

¹ Xenopol: Memoriu asupra învățământului superior in Moldova. Iași. 1885.

² Melchisedec ib.

³ Monumenta pietatis. Francofurti. 1701. la Cipariu: Archiv, p. 12.

⁴ Hașdău: Archiva istorică a României. t. I. 2. pag. 74.

⁵ Xenopol, ib.

⁶ «Traian». 1869. Nr. 29. Ar. Densușianu: Istoria limbei și lit. rom. pag. 90.

⁷ D. Urechia scrie *diac, di-ci*, iară cu intemeindu-me pe manuscrisele vechi, ce le posed, am transcris protutindena cuvântul cu doi «i», unul întreg și altul jumătătit, ca *diăc. diăci.*

simplă a numelui celor mai insemnați diăci din Moldova din secolul al XVII-lea ne arată că mănuierea condeiului in țera eră meseria exclusivă a Românilui.¹

Ca factori principali ai culturii românești in genere, diăcii moldoveni nu vin in Biharea numai in urma împregiurărilor create prin preponderanța și dominațiunea elementului grecesc in țera. In precuvântarea dela «Evangelia cu învățături» (Cazania) tipărită la anul 1580 in Brașov, editorul Hrașilă Lucaci (Luca Hirschel) judele Brașovului, dice că a tipărit-o cu sfatul mitropolitului *Genadie dețin tot ținutul Ardealului și al Orăziei*². Oradea eră centrul eclesiastic al Românilor din Bihor. Aici a esistat din vechime o episcopie ortodocsă româna, de al cărui ultim episcop, Efrem Veniamin, se face pomenire in diploma împăratului Leopold din an. 1695 prin care îl întărește ca sufragane al mitropoliei sârbesce, înființată in an. 1690 la Carloveț.³

După pozițiunea lor in organismul bisericesc, bisericile episcopale aveau dela început ingrigirea de a prevedé bisericile parohiale cu preoții și cântăreții trebuincioși. Și e forte probabil că diăcii moldoveni au fost aduși anume de episcopia ortodocsă din Oradea-mare in Biharea, pentru trebuințele bisericești: predarea sciinței de carte și scrisore românească, propagarea cântărilor bisericéști și formarea de noi cântăreți pe la biserică.

Fără îndoielă e modestă poziția diăcilor bisericéști in comparație cu diăcii de logofeție, cari îi aflăm scriind acte publice la cancelăriile domnești, dar cu atât sânt mai mari și mai insemnate servițiile, ce ei aduseră limbei și culturii naționale prin contactul lor dilnic cu poporul.

Moldova cea bătrână a dat némului românesc, ca nici o altă țera românească, cărturari de tóte categoriile începénd dela diăci și uricari până la savanții de renume european, ca: spatarul Nicolae Milescu învățătorul și educătorul lui Petru cel mare, și ambasadorul țarului Alexie Mihailovici la China; Petru Movila, mitropolitul Chievului, cel mai mare ierarch in biserică orientală după Foțiu; Dimitrie Cantemir, principele Moldovei, membrul academieii din Berlin, consilierul cel mai abil al lui Petru cel mare; Antioch Cantemir, ambasadorul Rusiei la Londra și la Paris, in etate abia de 23 ani! etc. . . .

Când cineva cugetă la începuturile literaturii române in Moldova, rămâne uimit, vedénd că aceste propriaminte nu sânt începuturi, ci manifestațiuni ale unei culturi intelectuale superioară. Scrierile lui Urechia, Miron Costin, Varlaam, Dositei din vécul al XVII-lea sânt opere de savanți in sensul strâns al cuvântului!

Cultura romană a trecut moștenire cu aptitudinile rasei la popórele neo-latine. A cădú arborele gigantic, care intinse rădăcinile sale in cele trei părți ale lumii vechi, dar din semința lui au eșit noi vlăstari. Roma a cădú prin corupțiunea moravurilor sale, dar din sfărămăturile ei au resărit popórele neo-latine! «Caută-te dar cetitorule și te privește de unde ești . . . obiceiurile, firea și graiul până astăzi arată că ești drept *Voloh*, adecă *Italian și Romlean*»⁴.

V. MANGRA.

¹ V. A. Urechia: Schițe de istoria literaturii române. București. 1885. p. 113.

² G. Barițiu: Cetechismul calvinesc. Sibiu. 1879. pag. 39. nota.

³ Szalay László: A magyarországi szerb telepek. Pest. 1861. pag. 135.

⁴ Miron Costin. Letopiseț. de M. Cogălnicanu t. I. pag. 10.

O rață lină.

A cădut o rață lină
Pe pământul inverdit,
Și dintr'ensul — ce minune! —
Mii de flori au resărit.

A cădut o rață lină
Pe un codru 'ntunecat,
Și-atunci mii de filomele
Glasul lor au ridicat.

A cădut o rață lină
Pe mine din ochiul teu,
Și-un amor fără sfârșire
S'a aprins in peptul meu.

Acum trecă flori și cânturi,
Al meu dor nu s'a sfârși,
Sufletu-mi plin de iubire
Însă-și mórtea l'a găsi.

MATILDA PONI.

MARTIRĂ!

— Dramă în 5 acte, de Adolphe d'Ennery și Edmond Tarbe. —

(Urmare.)

Pauleta. Cum?

Drack. Ceea ce face ca tótă dragostea ce ar fi trebuit s'o împărțesc între deosebiți membrii ai familiei mele, am concentrat-o întrégă numai în singura persoană ce o iubesc mai mult decât ori ce în lume.

Pauleta. Cine? cine e acea persoană?*Drack.* Acea persoană... sînt eu!

Pauleta. Vra să ȳică... nu iubești în lume decât numai pe dta...

Drack. Nu cunosc un mijloc mai sigur, spre a nu face ingrăți.

Pauleta. Cu tóte aceste, e fórte bine de a iubi...*Drack.* Știu... și de aceea me iubesc fórte mult!

Pauleta. Apropo!... În momentul în care plecá vaporul, dta te uitai c'o ochiană mare, mare... spre oraș...

Drack. Ce-i drept...

Pauleta. N'ai vędut acolo o persoană ce făcea un semn de adio cu batista sa?

Drack. Așá-il mi s'a părut că erá un tînér...

Pauleta. Nalt, brunet, 26 ani, cu ochii albaștri, și caracterul cel mai plăcut, cel mai frumos, cu inima nobilă, iubitóre...

Drack. Dă-mi voe, dă-mi voe... Caracterul cel mai plăcut, cel mai frumos... inima nobilă, iubitóre... nu cred să gândești că am putut distinge tot aceste cvalități prin ochiana mea cea mare, mare...

Pauleta. Eil se 'ntelege că nu prin ochiană; dar, nu-i așá că sufletul seu erá așá de intristat...

Drack. Hh! hm! tristeța sufletului nu se distinge nici atâta prin o ochiană ori cât de mare ar fi...

Pauleta. Inse eu le-am observat și asta-i din pricină că noi ne iubim fórte mult! Și despărțirea asta séménă mult cu a lui Paul și a Virginiei... Numai... eu nu me mai tem de naufragiu, întorcându-me la el...

Drack. Mulțămítă lui Dđeu, sper cel puțin!*Pauleta.* Căci el va trebui să vie, la noi la Paris,

și ne vom căsătorí, căci tata mi-a spus, că me lasă cu totul liberă să aleg pe ori cine mi-a plăcé! — Tatuța me iubește așá de mult... ca și toți din casa acesta! ai să veđi singur cât sîntem de fericiți aici! — Ah! scump légán al copilăriei mele! Locaș mult iubit ce nu l'am mai vędut de ȳece ani!... Și totuș ími amintesc tot... ai să veđi singur. Iaca! colo este micul salon al mamei, un salon tapisat cu roșu... uită-te... uită-te...

Drack. (Mergénd la ușa din stânga.) Da, — un mic salon... numai, e albastru micul salon ros...

Pauleta. (Mirată.) Albastru!

Drack. I s'a schimbat tapetele... asta se întemplă adeseori... când o colóre se șterge, se schimbă cu o alta...

Pauleta. Se póte. — Ei bine, în salonul acesta, la drepta ușei, este un părete.

Drack. Bine ínteles, că trebuie să fie un părete.*Pauleta.* Și pe acel părete un portret.*Drack.* Un portret...

Pauleta. O femeie tineră și frumósă... cu o rochie de satin alb... e mama!

Drack. Nu, dră, nu...

Pauleta. Cum, nu e un părete pe care se află un portret?

Drack. Păretele este... nu s'a mișcat din loc... dar portret nu se zărește.

Pauleta. (Alergând la ușe.) Cu neputință! — Nu, nu mai estel... Dar pentru ce? — Ce s'a făcut cu densusul?

Drack. Póte că l'a dat la reparat.

Pauleta. Séu că tata-l va fi pus în odaia lui... Da, da, așá! Ah! iată și portretul meu, ici pe mėsă.

Drack. Al dtale, dră?

Pauleta. (Luând medalionul.) Da, portretul meu, ce l'au luat cu ei când au plecat din Pondichery! Și colo, pe stecla asta ce veđi?

Drack. Pe stecla asta?... nimic de tot!

Pauleta. Nimic! ei bine, eu vęd urma de sărutări. (Sărutând portretul.) Ah! dar nu e figura mea ce o sărut, scumpă mamă, sînt sărutările tale ce le culeg...

Drack. (Emoționat.) E fórte plăcut lucru ceea ce spui dta, e atingător... e chiar prea... dar asta nu me privește... Cunosc eu óre pe dna mama dtale?

Pauleta. (Apropiindu-se de un dulapaș.) Al iată mėsuta pe care mama pune totdeuna cărțile ei cele mai plăcute, și lucrul seu... Iaca! nu mai sînt cărți!

Drack. Și nici lucru...

Pauleta. (Veselă.) Nu... dar iată batista sa, care negreșit ș-a uitat-o... Ah! mamă! mamă! (Duce batista la buze.) El e lucru straniu! acesta nu-i parfumul care place mamei întotdeuna... cu tóte astea batista e a ei... Iată corona... și ini... ba nu... nu sînt inițialele ei!... (Aruncând batista.) Oh Dne! nu mai știu ce simt... dar tóte schimbările aceste în casa noastră, — unde nici nu me recunosc ómenii casei... Portretul mamei lipsește... Inițialele aceste nu sînt ale ei... Totul începe a me tulburá și ingrigí... Ah! Voi să me asigur... (Merge spre ușă.)

Drack. Unde te duci!

Pauleta. La odaia mamei; acolo cel puțin voi găsi lucruri cari ími vor vorbí despre ea... Așteptă-me, dle Drack, așteptă-me! (Ese.)

Scena VII.

Drack, apoi *Maltar.*

Drack. E fórte nervósă... fetișóra asta... și fórte esaltată... nu-i tocmai reu să n'ai copil!... Mai întei,

R ă n i t u l .

asta arată mai întotdeauna că n'ai femeie, — și când îți place viața liniștită și pacinică, — mai bună doctorie nu poți fi decât să stai totă viața holtei...

Maltar. (Intrând.) Dle...

Drack. Ei! cine-i?... A! dta ești, amicul meu...

Maltar. Te rog, spune-mi, unde s'a dus dra Pauleta.

Drack. In odaia mamei sale.

Maltar. Tocmai de asta me temeam, dle!

Drack. Ei! și pentru ce?

Maltar. Pentru că tot ce va vedea ea acolo, ar putea să-i dea bănueli...

Drack. Bănueli?

Maltar. (Cu amar.) Ș-apoi, me tem ca nu cumva dna de Moray să vie mai întâi...

Drack. S'ar părea că nu prea iubești pe dna de Moray.

Maltar. Pe acesta nu, dle.

Drack. Ce fel, pe acesta, sunt ore mai multe?

Maltar. Cred că dvostre știți în deajuns toate nenorocirile casei aceștia...

Drack. (Mirat.) Nenorociri! ce nenorociri!

Maltar. Omul găsit în odaia dnei contese.

Drack. Al ba!

Maltar. Adulterul constatat... și chiar mărturisit...

Drack. (Impietrit.) Adul... E... e!

Maltar. Omorul!...

Drack. (Animându-se.) Iată și-un omor!

Maltar. În sfârșit divorțul!

Drack. Cum? un adulter, un omor, un divorț... toate aceste în casa asta, unde n'am consimțit a rămâne decât a me bucura de privescerea unei dulci fericiri și înțelegeri casnice?...

Maltar. Înțelegi bine, dle, că nu trebuie ca dra Pauleta să dea ochi mai întâi cu a doua femeie a tatălui său.

Drack. Ei bun! — vra să dăcă mai e și o a doua femeie!

Maltar. N'ar fi reu deci, pentru ori ce întâmplare, să pregătești puțin pe dra...

Drack. Ei... ba me rog... nu voi pregăti de loc pe dra... căci eu nu-i sunt nici moș, nici văr, — nimica! Chiar nici n'o cunosc mai de loc!... Și dar, am deosebita onoare de a...

Maltar. Cum, dta, care ai întovărășit-o...

Pauleta. (In culise.) Dle Drack!

Drack. Taci, — căci iat-o revine!

Maltar. (Suind.) Me duc; ia bine seama, dle.

Scena VIII.

Drack, Pauleta.

Pauleta. (Förte emoționată, sprignindu-se de mobile.) Dle Drack, dle Drack!

Drack. (Mergând la ea.) Ce este dșoră! — Ce ai?

Pauleta. Mi-i frică... me tem...

Drack. Ce-i dreptul... ved bine că tremuri... Dar ia mi spune, pentru ce tremuri așa?

Pauleta. Am fost în odaia mamei... creșdend c'o voi vedea astfel precum eră altă dată...

Drack. Ei și?

Pauleta. Ei și... nici acolo n'am găsit nimic de a mamei... totul e schimbat, mobila, tapiseria... Eram tulburată indestul și emoționată fără voia-mi, — când, impingend usa care dă în odaia, unde mama se imbracă de obicei, vedui ceva straniu de tot... Toaleta de un

luc neauđit... pe când mama în totdeuna a fost de o simplitate rară. Atunci, intră în odaie și o servitoare; nu eră cea ce o avea mama în Indii... Ea m'a întrebat ce caut acolo? I-am spus cine sânt, — și atunci, acea fată m'a privit cu un suris nerușinat... Am mai aruncat o ochire în giurul meu... nu me mai simțiam în casa mamei mele... mi-am pierdut capul — ș-am fugit... și iată-me iar lângă dta... și nu mai știu ce fac...

(Plângend.)

Drack. Dșoră... fii cu minte...

Pauleta. Dar, de ore-ce totul e așa de schimbat pe aici, — negreșit că și mama mea trebuie să se fi schimbat de asemenea... O Dne! decă nu m'ar mai iubi!

Drack. Ce idee! — Se întâmplă adeseori, că o femeie făptuește o... nu! ca o femeie să-și schimbe bar... nu! ca o femeie să-și schimbe mobila... fără ca pentru asta să înceteze de a-ș mai adora copila... (Aparte.) Nu mai știu de loc ce spun... (Roger apare.)

Pauleta. (Dând un țipăt.) Ah!

Scena IX.

Acciași, Roger.

Roger. Pauleto! copilul meu!...

Pauleta. Tată! tată! (Se aruncă unul în brațele altuia.)

Drack. Al tatăl!... prea bine!...

Roger. (Sărutându-și fata.) Fiica mea... Fiica mea iubită...

Drack. Dle... Am deosebita onoare... (Aparte.) Eu, unul me duc! (Suie.)

Roger. Dle!...

Pauleta. Dl Drack, care m'a luat sub ocrotirea sa... pe timpul călătoriei.

Roger. Cum?

Drack. (Tulburat.) Da, dle, da, sir Elie Drack, fost consul... Dar, sora dvostre, fiind indispusă la Marsilia... mi-a cerut, m'a rugat... voi povesti asta mai târdu... (Incet.) Ea nu știe încă nimica, dle, nici despărțirea, nici omorul, nici femeia a doua, — absolut nimic... (Tare.) Dar n'aș voi, dle, să împiedic niște dulci transporturi de bucurie, și... am deosebita onoare de a ve salută...

Pauleta. Pleci?

Drack. (Aparte.) De astă-dată cu entuziasm... (Tare.) Sânt nevoit... Dl conte va ave negreșit multe lucruri de spus... lucruri cari nu me privesc de loc... și... am deosebita onoare de a ve salută...

Roger. Dar dle, — vom mai ave negreșit plăcerea de a ve revedea?

Drack. Dle conte, nu știu... și v'aș mărturisii curat că...

Pauleta. O! voi să ne promiteți!

Drack. Decă-i așa... fie! — V'o promit... voi mai veni. (Salutând.) Dle conte, dră! (Aparte.) Voi reveni când totul se va liniști deplin aici. (Esc.)

Pauleta. Tată! tată! Bine-ai făcut că n'ai mai întârziat. Nu mai puteam să stau fără dta în casa asta... îmi rătăcisem capul... Dar iată-me în brațele tale, și sânt destul de fericită... voi aștepta cu răbdare până ce se va înturna și mama.

Roger. Mama ta!

Pauleta. Oh! decă-ai ști cât de nerăbdătoare sânt ca s'o ved... Când gândesc, că ne vom afla iarăș tustrei la un loc, inima-mi saltă de bucurie...

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

Aforisme din igiena alimentară.

(După Degoix, Hygiène de la table, 1892 Paris.)

I

Regula: Mănâncă incet, și ce-i mai principal, mestecă alimentele cu grijă, pentru a le asimilă mai bine; bé moderat, de bună calitate și foarte regulat.

Laptele este un rival puternic al vinului. Medicul se servă în numeroase cazuri de lapte ca de un medicament. Să nu ne plângem, când cineva a subțiat laptele cu apă, dar de falsificări de acelea care-l preface de nu mai e lapte. Laptele este un aliment aproape complet. La unele bóle de stomac adese îi dă acestuia vigórea ce a pierdut. E bun la: Dispepsie, enterită, diaree, disenterie, guta, idropeia etc. Pentru copil laptele mamei sale este superior ori cărui nutriment.

Ouele, sub ori-ce formă, ocupă un loc considerabil în consumațiunea generală între pâne și carne. Într'un volum relativ mic conțin elemente nutritive din cele mai prețioase; numai că ne îngrețoșăm curând de ele, de și acesta trece curând. Cele mai preferite sânt cele de găină, cari pentru fineța și delicateta lor sânt și mai bine suportate de stomac.

Se cere dela oue ca să fie prospete, ceea ce se cunoșce la lumină, căci cea mai mică tulburare în ghiocă le face suspecte. Sistemul ce prevaléză mai mult este de a le pune în apă la care s'a adaus puțină sare; ouele prospete merg drept la fund, iar acele cari au început a se cloci séu a-și alteră conținutul înótă pe deasupra. Măncate crude, au calități nutritive însemnate. Cântăreții le consumă astfel și nu le strică nimica. Pentru cei sănetoși ele sânt ușore de mistuit în ori și ce formă vor fi pregătite.

Bulionul și rasolul. Bulionul póte fi foarte nutritor, decă supraveghiăm să nu evaporeze, iar carnea de vacă póte fi un element foarte activ de nutrițiune decă nu-i sustragem, prin prea multă ferbere, tóte elementele sale nutritive.

Supe și zámuri. Supa de cépă e foarte digestivă, și brânza ce i se adaugă o face și mai bună, dându-i încă calități nutritive. Supa de varđa nu se potrivește pentru stomacuri slabe, dar cei sănetoși o pot mănca fără cruțare. Varđa are iod, care lucréză salutar asupra sângelui. Cu carne și grăsimi e escelentă.

Supa de lapte e foarte utilă pentru copii. Supa de pâne e bine vedută de bolnavi, când ei nu pot înghiți alte bucate. Supa de zarzavat (diferite legumi verđi) e bună pentru persóne îngrețoșate și constipate, căci cu cantitatea suficientă de suc de carne este un aliment sănetos.

Carnea dela măcelar. Cea de vacă se asimiléză foarte bine în organismul nostru, fie sub ori ce formă, chiar și crudă, cum în unele impregiurări este indispensabilă. Carnea de berbec încă e gustósă. Cea de vițel trebuie să fie bine friptă ca să póta fi mistuită și nu e bine să fie des măncată. (Se vede că francezii n'au despre acesta carne părerea vienesilor!) Carnea de rimător își are multe părți bune. Cucerirea cea mai nobilă a măcelarilor este carnea de cal, dar Parisul totuș se cam fereșce.

Carnea de pasere. Puiul de 2—3 luni merită respectul și apetitul nostru, de și carnea nu e prea nutritóre, totuș ceea ce măncam cu plăcere contribuie la bună starea morală și fisică a triștilor lingavi ce sântem. Găinele, decă nu sânt prea bătrânc, dau o ólă bună de

supă, ce se potrivește bine pentru cei cu stomacuri slabe și pentru convalescenți d. e. preparată cu orez. Defectul este că ne îngrețoșăm mai curând decă de carnea de măcelărie. Fasanul nu întrece găina și e bun numai pentru cei ce se țin de modă. Rața e mai nutritóre decă găina, dar și mai grea de mistuit, prin urmare la ea se cere stomac viguros. Rața selbatică are un gust special, care place lingavilor, dar e cam pielósă, de și destul de nutritóre. Dela rața până la porumbi nu e mare diferință și se póte da câte-odată la bolnavi, de și nu sânt nutritivi, ci mai mult o fantasie culinară.

Vénatul nu se potrivește pentru stomacuri slabe, dispeptice. Pentru sănetoși inse e nutritiv și, bine gătit, e foarte gustos. Să nu fie nici prea stătut, nici prea prospăt. Epurele fiind prea bun, greșim de măncam prea mult din el. Merlele sânt delicióse. De ai stomac solid, încercăți-l cu carne de mistreț séu de urs, dar nu te supără pe doctori.

Sărăturile, precum cărnați cu usturoi, slănină afumată, sardele, aring sărat și alte asemenea nu repară nimic în economia organismului muncitorilor, ci numai irită stomacul și-l predispuie la beătură. Aceste cărnuri perd prin sare o parte mare a calității lor nutritive și devin recalcitrante la mistuirea normală.

Peșcele e bun pentru ómenii care-și încórdă mult creerii séu pentru cei slabi la inteligență, pentru că peșcele conține mult fosfor și este un reconstituent. Unii recomandă în asemenea cazuri carne și vin, dar e mai bun laptele și peșcele, mai rar și carne. Sânt pești de mare gustoși și ușor de mistuit. Plăcut este și somnul fript la grătar. Aringul prospăt e foarte nutritor și ușor de mistuit, cel cu lapți are mai mulți amatori decă cel cu icre. Fugiți de scrumbie și de unii pești de apă dulce. Peșcele ușor de mistuit e bun pentru cei ce sufer de stomac.

Bróșcele sânt măncate cu gust de francezi, pentru care englezii îi numesc «măncători de bróșce».

Stridiele dau un nutriment sănetos, ușor de mistuit, decă nu se mănâncă în cantități prea mari. La unele persóne causéză o mănărime de pele.

Melcii pot fi numiți «stridielele săracilor», de și stridiile sânt mult mai nutritóre decă melcii, cari de altmintrelea sânt bogăți în azot.

Muștarul cel mai usitat este cel negru. Să ne ferim a abusă de el, astfel el este bun pentru activarea mistuirei. E foarte potrivit la cărnați grași și la carne de porc prospătă, pe care de altmintrelea nu o recomandăm pentru că are calități nutritive infinitesimale și e grea pentru stomacurile parisienilor. Și ca doctoric este muștarul bine cunoscut. La durere de cap, când faci băi de picioare cu o mână de făină de muștar, să nu-l puni pe acesta de a dreptul în apa ferbinte, ci móia-l întéiu în apă rece.

Cépa și usturoiul, abstracție făcând de mirosul lor, pot fi tolerate la nutrire ca stimulente de stomac.

Vegetarismul e întru atâta bun, că se mai cruță rumegătóarele, mai au pace paserile și iar se mai sporesc iepurii și peșcii. Legumele, ce e drept, regeneréză și sânt bune în multe cazuri, dar misiunea lor adevărată este a acompáni carnea séu cel puțin a alternă cu această.

Fasolea, linteia și bobul. Cea dintéia e mai respândită și stimată, linteia e cea mai nutritóre legumă, iar bobul, ce se cultivă mai cu greu, e bun decă se curăță de pelița sa neplăcută.

Dela București la Iași.

— Suveniruri de călătorie. —

Voind să-mi dau sémă de suvenirurile petrecerii mele din urmă în România, în primul plan mi se impune călătoria ce-am făcut din București la Iași, ca să asist la inmormântarea lui Adamachi.

Nici odată n'am fost în a doua capitală a României, de aceea primii cu plăcere și mai mare onorifică însărcinare din partea Academiei, și séra la 9 și 35 minute pornirăm cu trenul accelerat.

Linia ferată dela București și până la Iași este una din cele mai lungi din câte are România; ea traversează o mare parte a țării, dela Carpați și până spre Prut la marginea Basarabiei, adică aproape totă Moldova, de aceea vorba de obște dice «trenul din Moldova». Atinge orașele Ploești, Buzeu, Rîmnicul-Sărat, Focșani, Mărășești, Adjud, Bacău, Roman, Pașcani; trece pe la Mircești, Ruginosa, Târgul-Frumos, și sosește la Iași, dimineța la 10 și 45 minute. O distanță de 13 ore și 10 minute, cam atâta ca dela Cluș până la București*. Prea destulă spre a pute face niște experiențe interesante.

Din nenorocire, trenul comunicând noaptea, mai bine de jumătate a vederilor se perde. Ce-i dreptul, acesta pierde se întregesc la rentocere, căci atunci pornind séra din Iași, dimineța vedem tocmai locurile acelea pe unde trecurăm noaptea. Astfel din acestea doué fragmente aș pute combină un fir întreg; dar nu voi face, căci totdeauna prima impresiune e mai plăcută.

Și decă ziua călătoria e mai interesantă, noaptea e mai mistică. Inaintând prin locuri necunoscute, luminile și umbrele, ce par că fug pe lângă noi, ne stărnesc fantasia și acesta ne zugrăvește niște tablouri ademenitoare, care în cele mai multe casuri întrec realitatea...

În întunericul nopții schinteile ce 'mproșcă locomotivul păreau un foc de artificiu, care dedea un aspect argințiu valurilor Dimboviței line și Prahovei turbure ce fuge clocotind din Carpați la vale...

Luminile multe anunță din depărtare orașul și gara Ploești. Sgomot mare ne intimpină, e lume multă, aici se încrucieșă trenurile, auzi vorbindu-se în o mulțime de limbi, o gălăgie chaotică, din care din când în când resună fluierul locomotivului...

Ceea ce pentru noi are interesul cel mai mare la gara Ploești, este că aici se află și eminentul critic dl Gherea, căci dsa este arendătorul restaurantului dela gară. Iată exemplul cel mai potrivit, d'a pute uni estetica cu prosa vieții. Și sunt convins, că prosa acesta produce mai mare vinit, decât lucrările literare, cu tôte că dl Gherea e unul din prea puținii scriitori români a căror lucrări în acelaș an s'au tras în doué edițiuni.

Ce învățătură pot să-și scotă din acesta scriitorii români? Să deschidă câte un birt, decă vor să trăeșcă? Nu tocmai acesta, ci numai atâta, că cel ce vré să se ocupe de literatură, înainte de tôte are să-și asigureze traiul vieții. Vorba dlui Hașdeu: «Suntem o națiune-copil» prin urmare cultura noastră se află încă în légăn,

* Atâta eră atunci, dar la sfârșitul lunei trecute deschidându-se linia Vaslui-Iași, distanța dintre Iași și București s'a scurtat cu 2 ore.

massele noastre încă nu pricep importanța literaturii, de aceea nu sânt spriginiți scriitorii. Dl Gherea a știut acesta, de aceea — voind să trăeșcă pentru literatură — mai întâiu ș-a asigurat existența, s'a făcut birtaș. O satiră mai amară încă nimene n'a făcut indolenței românești, decât dsa. Istoria literaturii noastre va vesti tuturor generațiilor, că cel mai eminent critic al epocii noastre, pentru ca să pôtă trăi, a trebuit să ție restaurantul dela gara Ploești.

După sosirea trenului, alergai să ved pe dl Gherea, inse nu eră acolo; me 'ntorsei dară necășit, că nici acuma nu putui să-i fac cunoșcința. Și cufundat în meditațiuni, nu me tređii decăt auzind conductorul strigând «Focșani».

Eră la trei ore după mieđul nopții. Afară se 'ntindea un întuneric mare. Cu tôte acestea par că vedeam o câmpie frumósă, în mijlocul ei curgând Milcovul, care odinióră despărțea Muntenia de Moldova, iar pe malul rîului o cétă de români luându-se frați de cruce și cântând Hora unirii:

Vin' la Milcov cu grăbire,
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Ca să trecă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare,
Și să vedă sfântul sóre,
Intr'o ți de serbătore,
Hora noastră cea frățescă,
Pe câmpia româneșcă!

Treceam în Moldova. Intéia oră me aflam în țera lui Ștefan cel mare. Și nu știu cum, deodată me cuprinse o simțire stranie; duioșia și entuziasmul se perëndau în sufletul meu. Eram duios, căci mi-aduceam aminte faptele glorioșe, de care ne vorbesc cronicile vechi; simțeam entuziasm, căci patriotismul ardent a adus tot trecutul acestei țeri jertfă unirii principatelor. Este un fapt epocal acesta unire, și decă ea s'a facut atât de repede, atât de spontan, cu atâta abnegațiune, meritul este al moldovenilor, cari au desconsiderat tôte perderile locale, numai ca să se pôtă realisă cât mai curând acest vis frumos și vechiu...

Dar iată diorile au sosit. Firmamentul se luminéză din ce în ce mai mult. Orizontul apare în conturi mari. În depărtare zărim o cunună de dealuri, la pólele lor sate și cătunuri, ici colo pe drumuri niște cară țărănești. S'a făcut ziua.

Cu atențiune incordată priviam ținutul pe unde treceam! Părea că sânt pe câmpia Ardealului, colnice și dealuri fără păduri ne 'mpresurau din tôte părțile. Satele păreau săracăcioșe și mici. Pământul bun.

Dimineța la 6 ajunserăm la Bacău, orașel cu poziție frumósă, unde se află un gimnasiu și alte institute de cultură. În părțile acelea sânt resfirați prin sate ciangăii, cari ș-au conservat limba lor.

La depărtare abia de o oră e orașul Roman, reședință de episcop, care actualminte este PrSSa părintele Melchisedec, distinsul membru al Academiei Române, care inse, durere, bolește de timp îndelung. Orașul Roman are un trecut strălucit. Pe timpul domnilor Moldovei, zidurile sale au vedut indeplinindu-se printre ele multe fapte naționale de mare însemnătate. Unii din domnii țerii au petrecut acolo adese ori severșind acte importante. Dar pe lângă partea sa glorioșă, istoria orașului are și pagine de jale, căci tot acolo s'au vërsat și mult sânge nevinovat. La Roman a ucis Ștefan vodă cel tiner pe hatmanul Arbure, pentr'un prepus lipsit de basă. Astăđi, din gloria veche și din jalea de odinióră, n'a

remas decât amintirea lor. Orașul e un loc pacinic, unde numai pe timpul alegerilor se simte oșe-care vieță.

La Pașcani e altă lume. Asta e stație mai mare, de unde linia se bifurcă spre Botoșani-Cernăuți. La gară ne 'ntimpină o mulțime de omeni. Aici observăm întâia-ôră înmulțirea elementului ovreesc, chiar și hamalii sânt mai cu sémă ovrei. Iar in oraș ei forméză un contingent considerabil.

Sânt și armeni o mulțime, cari vorbesc o româ-nescă proprie, ocupându-se toți de interese materiale. Unii sânt de pe la Botoșani, alții de pe la Iași, căci partea acésta a țerii pare mai ospitalieră pentru străini.

Nu pot să ȓic că am dus prea plăcute impresiuni de aici, căci am vėđut elementul românesc prea cople-șit in țera sa; dar un gând me 'nsenină, gândul că 'n curėnd aveam să vėđ Mirceșcii . . .

Mirceșcii! Nume pronunțat cu pietate de tot ro-mănul interesat de cultura sa! Mirceșcii! Cuvėnt in veci neperitor in istoria literaturii năstre! Căci aici a trăit, aici a cântat, aici a murit Vasile Alecsandri, cel mai mare poet al nostru!

De câte ori m'am dorit aici, să aduc bardului na-țional tributul omagiului meu in tușculanul seu! Căt de fericit aș fi fost, să-l fi putut vedé cel puțin odată in sanctuarul templului seu dedicat muselor!

Și iată acuma, când in sfėșit aveam să-mi vėđ realizată dorința d'a fi la Mirceșcii: in locul bucuriei, o durere nemărginită cuprindea sufletul meu, căci acela, pentru care doriaam să vin aici, nu mai este.

Cu tóte aceste un sințemėnt de fericire me cutre-mură când zării Mirceșcii. Aici a trăit dară el! De aici a respândit in lume nemuritorėle sale lucrări! Simțim un fel de mândrie evlaviosă, când vedem locul de odihnă vecnică al omenilor năstri mari.

Satul, la drėpta liniei ferate, destul de simplu, e situat p'ô colină, la a cărei pôle curge Siretul, iar din-colo lunca, nemuritorė luncă din Mirceșcii, cântată de poet atât de mult și cu atâtă căldură! Un tablou pito-resc, un adevėrat cuib poetic.

Căutai să vėđ casa poetului, inse arborii mi-o ascundeau invidios; astfel, trenul stănd abia cinci minute, fui silit a me mulțumí numai cu priveliștea generală.

Satul nu se vedea tot, dar jos la pôle valea Sire-tului ofería o panoramă fôrte întinsă și variată, care se perdea in zarea depărtării.

Privindu-o, mi-am ȓis: De câte ori va fi rătăcit poetul prin lanul și ierba verde de acolo, încântat de frumusețile naturei, pe când gândurile sale alergau de parte cu valurile Siretului!

Ensuș ni-o spune acésta, in pastelul «Malul Sire-tului»:

Eu me duc in faptul ȓilei, me așeȓ pe malu-i verde
Și privesc cum apa curge și la cotiri ea se perde,
Cum se schimbă 'n vălurile pe prundișul lunecos,
Cum adôrme la bulbóce, săpând malul năsipos.

Când o salcie pletosă lin pe baltă se cobôră,
Când o mrėnă saltă 'n aer după-o viespe sprintiniôră,
Când selbaticele rațe se abat din sborul lor,
Bătėnd apa 'ntunecată de un nour trecėtor.

Și gândirea mea furată se tot duce 'necet la vale,
Cu cel riu care 'n veci curge, făr a se oprí din cale . . .

Și pe când privirea mea se desfėtă, in valea atât de ademenitorė: umbra tainică a luncii de peste riu me invită să-mi pierd gândurile in misterii labirintului ei.

Cu admirațiune îmi intorceam ochii spre ea, căci acésta luncă a fost locul de predilecțiune al bardului nostru, acésta i-a inspirat atâtă mărgăritare literare, dintre care relevăm in deosebi «Concertul din luncă»; acésta e pădurița pe care a eternisat-o prin poesia «Lunca din Mirceșcii», unde ȓice:

Luncă, luncă, dragă luncă! raiu frumos al țerii mele,
Mândră 'n sóre, dulce 'n umbră, tainică la foc de stele!
Ca grădinile Armidei, ai un farmec răpitor
Și Siretul te incinge cu-al seu braț desmierdător.

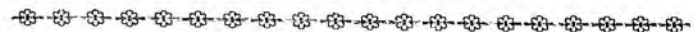
Umbra ta recoritoare, adormindă, parfumată,
Stă aprópe de lumină, prin poene tupilată;
Ca o nimfă pândilóre de sub arbori infforiți,
Ea la sinul ei atrage călėtorii fericiti.

Și-i încântă și-i imbėtă și-i aduce la uitare,
Prin o magică plăcere de parfum și de cântare;
Căci in tine, luncă dragă, tot ce are suflet, graiu,
Tot șoptește de iubire in frumoșa luna maiu.

Până când eu meditam astfel, trenul sbură departe; Mirceșcii dispărură și sosirăm la Ruginósa, care atrage atențiunea din cauza, că a fost moșia reposatului Domn al României, Alesandru Ioan Cuza. Acuma șede acolo vėduva lui, Dómna Elena, cunoscută prin dărniciă sa filantropică.

Încă câteva stații și pe la 11 din ȓi, sosirăm la Iași.

IOSIF VULCAN.

M o d a.

Pălăriile au devenit adevėrate obiecte de artă, niște lucruri fôrte alese, cari se vor ȓspune de sigur peste vr'o 30 de ani ca obiecte de curiositate.

Tóte pălăriile se impodobesc in acest moment cu niște antene lungi negre, făcute din penele vre-unei pa-seri de tot rare, ori din pae fine strălucitoare, cari dau femeilor un aer fals de Mephistopheles; și tocmai pen-tru acésta ele se numesc pene Mephisto. Acest gen de garnitură este furórea ȓilei. Atât pălăriițele cele mici, cât și cele mari rotunde, tóte sânt impodobite cu aceste pene.

Dantela are acuma favórea modei și nu e pălărie care să nu fie impodobită cu valuri de dantelă. Cele mai frumoșe capele sânt făcute din Bruges, cu bride de catifea négră și impodobite de rose séu mușețel alb. Nimic mai frumos ca pălăriile mari rotunde.

Paele de Italia jócă un mare rol; pălăria de paie lila, cu panglică tot lila și marginile sânt mais și lila, iar de desubt o corónă de trandafiri. Pălăria in paie de colórea apei cu pene negre și mari antene de Jais au un mare succes, căci in acest an pălăriile de paie sânt fôrte căutate.

Rochia *princesse* a inceput din nou aȓi in eclat și a putut regăsí un loc printre noutățile aclamate de modă. E un gen de costum care stă bine la tótă lumea, la tinere cât și la dame mai in vėrstă și mai cu sémă acestora din urmă. Ca să iěsă puțin din monotonia obici-nuită, nu e reu să se pue câteva dantele la ambele șve-duri, dantelele pot fi negre séu albe, după cum e și colórea rochiei. Rochia *princesse* pôte să afecteze și in formă de redingotă, deschidėndu-se dinainte inse trebuie să facă un fel de Tabletă de dantelă séu de broderie, care să acopere nasturii. Remăne inse bine înțeles, că

acest deu de toaletă e consacrat mai mult femeilor serioase, când pot să o confecționeze și din lână și din mătase, după cum permit mijlocele.

Stofa care va deveni, după cum se știe, la modă în această vără, va fi bengalina, afectând genul antic.

Rănitul.

— La ilustrațiunea de pe pagina 221. —

S'a întâmplat o nenorocire mare. Cutare om neghiob a călcat piciorul căteului, care a fugit apoi în casă scăuind grozav. Fetițele, al căror favorit e căteul, s'au spăriat și ridicându-l iute în brațe, vęd cu durere că acela e rănit. Desperate, nu știu ce să facă; dar tocmai sosește vecinul, care le mângăe. Cea mai mare pare a nu crede, dar cea mai mică îl ascultă cu toată luarea aminte.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și artistice. *Di Al. Vlahuță* a publicat la București un volum de novele intitulat «Din góna vietii». — *Di G. I. Ionnescu-Gion* a scos la lumină la București conferența sa: «Doforicescul meștesug în trecutul țărilor române». — *Di Gr. Vulturescu*, avocat în București, a retipărit din «Dreptul» studiul seu despre «Dreptul de succesiune al străinilor la imobilele rurale în România». — *Sculptorul Atanasie Constantinescu* a dăruit museului de anticități din București următoarele busturi: bustul lui George Assaky în mărime naturală, cu un pedestal deosebit; busturile lui Ioan Brătianu, Tudor Vladimirescu și trei busturi mai mici ale lui Horia, Cloșca și Crișanu, în fine doue statue mici: «Dorobanțul» și «Vânătorul».

Portretul poetului Alecsandri pe care îl publicăm în fruntea acestui numer, este făcut după una din ultimele sale fotografii; de aceea credem a face o deosebită plăcere cetitorilor noștri, reproducându-l cu asta ocașiune, drept ilustrație a prim-salonului nostru de ađi.

Eliad ca gramatic și filolog. Acesta a fost titlul unei conferințe, ce dl Lazăr Șăineanu a ținut de curënd în palatul Ateneului Român din București. Trăând despre rolul important, pe care acest bărbat l'a jucat în viața literară a națiunii, conferențiarul insistă asupra meritelor, pe cari Eliad și le-a câștigat prin cultivarea limbii naționale. Acest bărbat dotat cu vaste cunoșcințe enciclopedice, caută să desvolte gustul de citire în publicul românesc, și în acest scop traduce autorii mai însemnați ai străinătății. Inzestrat cu un amor sublim de patrie, el jertfește tot: viitor, carieră și într'un avânt de entusiasm, se mulțumește să indure lipsă și privațiuni, numai ca să pótă predá un curs de limba maternă. În toate scrierile sale, în tot timpul carierei sale, el n'a slăbit cătuș de puțin de entusiasmul ce-l stăpăniá. Luând inițiativa pe toate terenurile vieței literare, el căută să respândescă în toate direcțiunile, cunoșcințele ce-și însușise. Apărător infocat al originii latine a poporului român, el se strădui să dovedescă mai întieiu prin limbă acest adevăr. De aci ia naștere la Eliad, acea tendență d'a înlăturá toate cuvintele de origină străină, d'a latinisá graiul românesc; tendență, care îl conduce la niște concepțiuni teoretice ce-l fac adeseori să sacrifice realitatea. El îndrăpță și reguléză ortografia limbii. Depărtéză multe din literile cirilice, lăpădând pe unele, înlocuind pe altele. Și ar trebui să vedem cu ce satiră și vervă

întepătore, știe Eliad să apere toate aceste modificări. Conferențiarul a fost întimpinat cu căldură.

Ateneul Român din București. Alegerea biuroului s'a făcut astfel: Președinte dl N. Crețulescu cu unanimitatea voturilor prezente. Vicepreședinti: C. Esarcu și V. A. Urechia. Secretari: C. I. Stăncescu, Ionnescu-Gion, A. Djuvara, Gr. Maniu. Casier: G. M. Tătărescu. — Ađi sâmbătă 9/21 maiu, la 9 ore séra se va da în sala Ateneului Nou, o serată literară de cătră dnii A. Vlahuță, dr. A. Ureche și I. L. Caragiale. Subiectele: primul «publicul român și scriitorii sei». Al doilea «șarlatanismul în medicină». Al treilea, «gășce» și «gășce literare».

Chrestomatia Română, publicată de dl dr. M. Gaster, în doue volume la Lipsca, este aprețiată cu multă căldură de dr. Richard Otto, în suplementul dela 14 și 15 ian. an. c. al diarului Allg. Zeitung din München. Istoria literaturii române, ăice dsa, nu este încă scrisă. Sânt dór numai niște schițe resfirate, datorite unor învetați străini și chiar români, despre vechea literatură română; pe lângă celelalte lucrări fundamentale, se adaugă acuma introducerea dlui Gaster, din Chrestomatia sa, scrisă în limba română și franceză, cu date numeroase și în care se ocupă de toate operile, din cari dá bucăți ca probă în corpul Chrestomatiei, și pe cari le grupéză aci în mod sistematic. Conținutul operei inse e așa de bogat, încât pótă fi, cu drept, pusă alătura cu cele mai bune Chrestomatii romanice, destinate și ca compendiu de literatură. Esaminând conținutul, te convingi, că nu lasă nici o lacună în cunoșcințele desvoltării istoriei literaturii. Însemnătatea operei, a cării apariție a implinit o lacună, ce de mult o simția știința, se va recunșce de sigur, de toți bucuros. Noi Germanii, incheie recensentul, putem fi mândri, că librăria noastră a oferit României această operă națională.

Monumentul independenței române. La Ateneul din București dl Hegel, sculptor, a depus anteproiectul unui monument al «Independenței române». Monumentul ar fi compus din doue părți: partea de jos, consacrată istoriei naționale moderne, și partea superióră, conștând din 64 bas-reliefuri, cari încungiuură o colonă terminată prin statua României victorioase, consacrată istoriei vechi. Înălțimea monumentului ar fi de 40 metri.

Reviste și diare. *Gazeta Economului* se numeșce o nouă fóie economică-socială, care a apărut la Șiria, comitatul Arad, sub reacțiunea dlui D. Voniga, ocupându-se cu promovarea și desvoltarea culturii economice-sociale a sătenilor, cu escluderea totală a politiceii. Va eșfi de patru ori pe lună și costă pe an 5 fl. I dorim succes!

TEATRU și MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. *Di St. Velescu* a fost delegat de consiliul comunal din București, ca să facă parte din comitetul Teatrului, în locul dlui Vintilă Rosetti, care representă consiliul comunal. — *Violoncelistul Dimicu* din București este chemat la Viena, spre a luá parte la concertele esposițiunii de teatru și musică. — *Trupa de operete din Craiova* ș-a incheiat șirul representațiunilor la Iași și a plecat la Botoșani, ca să jóce acolo. — *Din Iași* se scrie, că mai mulți societari ai Teatrului românesc de acolo s'au incris la classa de cânt dela conservatorul musical, pentru a invetá canto, cu scop ca la anul viitor să formeze o trupă de operetă română.

Producțiune teatrală în Blaș. Ați în 9/21 maiu se va da la Blaș o reprezentațiune teatrală, în sala otelului «Univers», în favorul Societății teatrale care se va înființa acolo. Se vor jucă: a) *Rusalțiile*, vodevil într'un act, de V. Alecsandri; persónele drele: Ales. Comșa, Aug. Coltor, Ioan Mărian, Ida Iandrea, E. Oltean, Albin. Schuster, Dimitrie Ianke, Sofia Pecurariu. b) «*Paraclisierul*, séu Florin și Floricaă, operetă într'un act de V. Alecsandri; persónele dnii: Victor E. Turcu, Augustin Coltor și dra Gizela Turcu; *Nunta Tărânescă*, tablou național într'un act; persónele dnii: Victor E. Turcu, Augustin Coltor, George Pop, dra Gizela Turcu, Albert Schuster, Ioan Mărian, Aureliu Muntean.

O nouă societate musicală. La Cernăuți în 3/15 maiu s'a constituit o nouă societate musicală română. Numele societății este «Unirea»; scopul: perfecționarea membrilor sei pe terenul musical și literar-național bisericesc, desvoltarea spiritului social, formarea de cabinet de lectură prin sate, înființarea de coruri vocale cu caracter bisericesc-național.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șciri bisericesci și școlare. Dl Tache Ionescu, ministrul instrucțiunii publice și al cultelor în România, a terminat proiectul de lege pentru îmbunătățirea sôrtei clerului și a reorganizării seminarelor. Acest proiect de lege va veni în discuțiunea consiliului de miniștri chiar în cursul săptămânei acesteia și 'n urmă va fi depus pe biuroul Camerei. — Dl Ionnescu-Gion a fost numit profesor de limba franceză la liceul Lazăr din București.

Conferența preoților români gr. or. din cele patru protopresbiterate bănățene ale diecesei Aradului, s'a ținut la 13 maiu în Timișóra, sub presiul dlui protopresbiter din Belinț, G. Creciunescu. Au hotărît înființarea unei reuniuni curat preoțesci, cu scopul de a păzi integritatea religiei și moralității la poporul nostru.

Organizarea clerului român. Cetim în «Românul»: Dl ministru al instrucțiunii în România a dat însărcinarea dlui C. Erbiceanu și dlui dr. I. Cornoiu, ambii profesori la facultatea de teologie din București, a face un memoriu de starea și organizarea clerului din Rusia, Grecia, Serbia, Bulgaria și Bucovina, după care dsa voește a se orientă în alcătuirea legii pentru îmbunătățirea sôrții clerului. Lucrarea profesorilor de un conținut important, a și fost prezentată dlui ministru de culte și instrucțiune publică.

Școla de cadeți din Sibiu. Comanda școlei de cadeți c. și r. din Sibiu publică următorul concurs: Cu începutul anului școlar 1892/93 (15 septembrie) se vor primi în această școlă de cadeți, în cursul I, 30—50 aspiranți. În cursurile II, III și IV vor fi primiți aspiranți numai intru cât vor fi locuri disponibile. Condițiile de primire sânt cuprinse în «Vorschrift über die Aufnahme von Aspiranten in die k. u. k. Kadettenschulen». Aici se accentuează numai condițiile generale: 1, cetățenia austriacă séu ungară; 2, capabilitate trupescă; 3, viață nepetată (purtare morală multumitoare); 4, etatea minimală să fie ajunsă și etatea maximală să nu fie trecută; 5, pregătire corespunzătoare; 6, obligamentul de a procură și de a întreține din mijloce proprii echipamentul prescris; 7, plățirea punctuală a didactrului; 8, obligamentul de a servi activ în armată peste timpul prescris pentru fiecare.

C E E N O U ?

A opt-decea aniversare a dlui George Barițiu. Marți la 12/24 maiu literatura română va avé o mare serbătoare. Ilustrul decan al presei române, dl George Barițiu, atunci va implini anul al opt-decele al etății sale. Din incidentul acesta Academia Română, care încă la încheierea sesiunii generale a felicitat pe distinsul seu membru, îi va prezentă la Sibiu în ziua aceea prin mai mulți membri duși anume acolo o adresă scrisă pe pergament și semnată de cătră toți academicianii. Totodată, pentru eternizarea acestei zile mari, membrii Academiei au comandat și o medalie comemorativă. Cu ocasiunea acésta, dl Barițiu de sigur va fi felicitat prin depeșe din tóte centrele românești de cultură. Aflăm că comitetul Asociațiunii transilvane va da un banchet; iar casina română din Brașov va trimite jubilatului un album. «Familia» va serbă acest rar eveniment literar prin un numer festiv, cu lucrări de ale mai multor membri ai Academiei și ale altor bărbați de litere, scrise anume sub impresiunea acestei festivități. Tot în acel numer vom raportă despre decursul serbărilor. Acum, aducând marelui nostru dascăl literar tributul devotamentului respectuos, îi urăm dimpreună cu tótă suflarea românescă: La mulți ani!

Hymen. Dl Ioan Stana, absolvent de teologie al diecesei aradane, la 5 maiu n. s'a cununat în Șepreuş cu dșóra Ersilia Sturza, fiica repositului paroc Mihai Sturza de acolo. — Dl Nicolae Ștefu, învățător gr. or. român în suburbiul Pêrneva al Aradului, s'a logodit cu dșóra Elena Russu învățătoare în Agris.

Reuniuni femeiesci. Reuniunea femeilor române din Sibiu va ținé duminică la 10/22 maiu adunare generală estraordinară sub presiul dnei Maria Cosma, secretar dl dr. Octavian Russu. De curând la acésta reuniune s'a inscris dna Hermina Maniu din Oravița cu 50 fl. ca membru fundator, dnii dr. Aurel Maniu notar public r. în Oravița cu 50 fl. și dr. Absolon Todea, avocat în Reghinul-săsesc, cu 20 fl., ca membri ajutători pe viață. — Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur se va intruni în adunare generala în 2 iunie n. în școla gr. c. din Mediaș, sub presiul dnei Maria Roman.

Maialul din Chitighas. Tinerimea română inteligentă din comuna Chitighaz (comitatul Bichiș) și impregiurime a arangiat la 3/15 l. c. maial, în folosul școlarilor români săraci. Despre succes primim următoarele șire: Petrecerea a fost fôrte animată. Crește inima fiecărui bun român, când vede asemenea cunună de flori gingașe, cum a fost de față la maialul din Chitighaz. Fără nici o indoielă, ne putem mândri aici în mijlocul șovinismului cu coconițele române, crescute — cea mai mare parte — în institutul nostru dela Sibiu. A fost de față un public frumos, și ales din loc, ridicându-se în semnătatea petrecerei prin prezența contesei din Chitighaz, Almásy nasc. cont. Cziráky și fiica sa contesa Jeanette, care și-au petrecut în mijlocul românilor până la pauză. Jocul s'a început după 8 ore séra în sala otelului de lângă gară, care inse a fost mică de astă-dată pentru publicul participător. Dintre jocurile naționale s'a jucat «Ardeleana». Jocul a durat cu animație aprópe până la 5 ore diminiță, depărtându-se publicul cu cele mai bune impresiuni. Dintre cei prezenți am însemnat următoarele dómne: Serb (Chitighaz), Serb (Pil), Petruț (Șepreuş), Codrean (Șicläu), Ardelean, Popovici (Ciaba), vęd. Stănescu (Arad), Popovici (Arad), Olariu (Arad), E. Laza (Cherechiu), Giulani (Otlaca), Bejan (Giula) Be-

les, şcl. și dşorele Elenuța Serb, Aurelia Serb (Pil), Gabriela Codrean (Sicläu), Mărióra Petruț (Şepreus), Ela Popovici (Arad), Lucr. Rada (Arad), I. Olariu (Arad), M. Suci, sur. Giulani (Otlaca), Nădăban (Chisindia), Cristina Bejan (Giula), şcl. a căror nume — durere — nu le şciu. — a. h.

▲ **Diua de 3/15 maiu** s'a serbat și in anul acesta in multe locuri. Serbarea cea mai imposantă s'a ținut la Brăila, unde s'au intrunit spre acest scop societățile naționale: Carpații, Liga culturală, Furnica și Vulturul. Intēiu s'a ținut serviciu divin in catedrală, unde numitele societăți s'au prezentat in corpore, apoi s'a făcut procesiune la liceu, inaintea căruia toți ș-au descoperit capetele in semn de respect cătră sanctuarul culturai. Séra s'a dat un banchet. — Secția Olt a Ligei pentru unitatea culturală a serbat diua această in orașul Slatina. Intēiu s'a ținut parastas in catedrală, după care dl Aug. Crainic a rostit o cuvântare. Séra la 8 dl profesor Theodor Cartian a ținut o conferință la gimnasiu despre «Inriurirea lui George Bariț și Andrei Muresian in mișcările românilor din Ardeal in 1848».

▲ **Procesiunea la mormântul lui I. C. Brătianu.** Luni, in 4/16 l. c., s'a ținut la Florica ceremonia comemorativă a morții lui Ion C. Brătianu. Serviciul funebru s'a început la ora 1 și jumătate. A oficiat episcopul Dunării-de-jos, cu doi diaconi, asistând o mulțime de admiratori. După ceremonia funebă a vorbit dl Dimitrie Sturdza, arătând marile merite ale reposatului. S'au deșpus pe mormânt numeroșe cunune intre cari una a regelui, care eră represintat de dl colonel Candiano Popescu. Mormântul eră cu totul acoperit de flori. Regele a trimis o depeșă de condolentă dōmnei Pia Brătianu pentru aniversarea morții lui I. C. Brătianu.

▲ **Asociaținea din Bucovina.** Comitetul Societății pentru cultura și literatura română in Bucovina a ținut la 6 maiu n. ședință, in care a acordat câteva stipendii și a hotărît ca pe 6 iunie n. să se convōce o adunare generală eștraordinară a societății, pentru modificarea statutelor. Totodată s'a decis să se tipărească broșura a X din seria bibliotecii pentru tinerimea română, care va conține poesii de Vas. Alecsandri; și să publice o carte de rugăciune penru tinerimea din școlele populare.

▲ **Necrolōge.** Petru Abrudan, paroc gr. or. și asesor consistorial, a încetat din viață in Timișōra la 13 maiu, in etate de 78 ani; il jleșce soția ved. Elena Abrudan n. Diaconovici Loga, fiul seu Stefan Abrudan subjude la judecătoria din Buziaș cu soția sa n. Silvia Bocșan. — Timoteu Circa, comerciant in D. St. Mărtin, a reposat la 11 maiu, in etate de 35 ani.

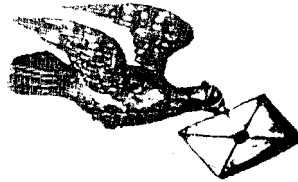
NOTIȚE ECONOMICE.

Ouele artificiale și păstrarea celor adevērate.
De câva timp ouele artificiale sânt date consumaționei pariziene. Ele au aceeaș infățisare și acelaș gust ca și ouele adevērate. Ancheta care s'a făcut, in această privință, a dat următoarele rezultate: Falsificarea constă din patru operațiuni: confecționarea gălbenușului, a albușului, a peliței și a cōjei. Gălbenușul e un amestec de făină de păpușoiu, amidon, estras din grâu, unt-de lemn și alte diverse ingrediente. Se tōrnă in stare de pastă dēsă pe deschiđtura unei mașine, mașina il rătunjeșce și se închēgă. Apoi gălbenușul trece intr'alt compartiment unde e impresurat de albuș, care e compus din albumin ca și cel din oul natural. Acest nou lichid se

inchiagă de asemeni și, grație unei mișcări rotative particulare, capēta forma ovală. Oul trece apoi intr'un receptacol unde e impresurat d'o piele ușōră: acesta e pelița. In sfērșit, capēta ultimul invēliș, de ghips, care e ceva mai des decât cōja naturală. Oul, pregătit astfel, e pus apoi pe un taler uscător. Cōja se usucă numai decât, pe când interiorul se deschēgă gradat. Produsul e fabricat și gata să fie dat consumaționei publice. Se crede că aceste oue artificiale vin din America, unde această ciudată industrie se esercită de mai mulți fabricanți.

Carnea stricată se pōte face iar gustōsă, dēcă o fierbem in apă și dēcă scōtem mereu spuma ce se formēză la suprafață. Apoi aruncăm in olă un cărbune aprins, dar din care nu mai ese fum. După 2—3 minute, cărbunele atrage tot mirosul reu din carne, care in gust devine tot așă de bună ca și carnea prospēta.

Poșta redacțiunei.

▲ **Arad.** Spaciul ne-a silit să scurtăm. Trimite-ne și de altă-dată asemenea informațiuni, scurte și cuprinđtōre.

▲ **Chereluz.** Numai ingustimea colōnelor și urgența de publicat a unor materii a fost cauza, că pân' acuma nu s'a putut publicat.

▲ **Teaciu.** Ve rugăm să francați cu 25 b. scrisorile, căci totdeuna plătim glōbă pentru ele.
▲ **Abrud.** S'a regulat. Ne mirăm că n'ați reclamat mai de mult.

Călindarul șeptēmănei.

Diua șept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sōrele
Dumin.	Orbului, Ev. dela Ioan c. 9, gl. 5, inv. 8.		res. ap
Duminecă	10 Simon Zilotul.	22 Helena.	4 15 7 38
Luni	11 Mart. Mochie.	23 Desideri	4 14 7 33
Mărți	12 St. Gherman și Epif.	24 Ioana.	4 13 7 40
Mercuri	13 Mart. Glicheria.	25 Urbau.	4 12 7 41
Joi	14 (Inalt. Dlu.)	26 (†) Inalt Dlu.	4 11 7 42
Vineri	15 Par. Pachomi.	27 Theodor.	4 10 7 43
Sâmbătă	16 Cuv. Teodor.	28 Wilhelm.	4 10 7 44

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN.

La începutul sesonului de primăveră!

Cel mai ieftin magazin de haine bărbăteșci

I. SCHOSSBERGER

hăinărie bărbăteșcă

in Oradea-mare, in edificiul otelului Arborele-verde, lângă cafenea,
recomandă

magazinul seu de vestminte pentru **bărbați** și **copii** fōrte bogat asortat. Din cele mai fine stofe engleze și franceze de lână, cu croiu bun și cu efectuire promptă.

Din cauza ieftinetății prețurilor concurența e eschisă.

7 (4—4)

Cu stimă

I. Schossberger.

Ne mai pomenit de ieftin